

ZAMONAVIY MUSIQA VA MILLIY QADRIYATLAR UYG‘UNLIGI: YOSHLAR DIDI VA TARBIYASIGA TA’SIRI

Namuratova Xafiza Ravshanovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy musiqa san’ati va milliy qadriyatlar o‘rtasidagi uyg‘unlik masalalari tahlil qilingan. Musiqa yoshlar dunyoqarashini shakllantirishda, ularning estetik didi, ma’naviyati va milliy o‘zligiga ta’sir etuvchi omil sifatida yoritilgan. Shuningdek, milliy musiqani zamonaviy uslublar bilan uyg‘unlashtirish orqali yoshlarni milliy ruhda tarbiyalashning samarali yo‘llari ko‘rsatib berilgan.*

Kalit so‘zlar: *musiqa, zamonaviy san’at, milliy qadriyat, yoshlar tarbiyasi, ma’naviyat, estetik did, madaniyat, uyg‘unlik.*

Har bir xalqning ma’naviy dunyosi, milliy o‘zligi va ruhiy boyligi, eng avvalo, uning san’ati va musiqasida aks etadi. Musiqa — inson qalbiga bevosita ta’sir etuvchi, his-tuyg‘ularni uyg‘otuvchi kuchdir. Bugungi globalashuv davrida zamonaviy musiqa turlari — estrada, pop, rap, elektron va xorijiy yo‘nalishlar yoshlar orasida keng tarqalgan. Shu bilan birga, bu jarayon yoshlarning didi, dunyoqarashi va ma’naviyatiga ham ta’sir o‘tkazmoqda.

Zamonaviy musiqaning o‘ziga xosligi — uning tez o‘zgaruvchanligi, axborot texnologiyalari orqali tez tarqalishidir. Biroq ayni vaqtda, bu yo‘nalishlarda milliy qadriyatlardan uzoqlashish holatlari ham kuzatilmoqda. Shu bois, zamonaviy musiqa va milliy qadriyatlar uyg‘unligini ta’minlash, yoshlar tarbiyasida musiqaning tarbiyaviy imkoniyatlaridan samarali foydalanish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

Asosiy qism

1. Musiqa – yoshlar ma’naviyatining ajralmas qismi

Musiqa yoshlarning ruhiy holati, estetik didi va axloqiy qarashlarini shakllantiradi. U insonda go‘zallikka intilish, hayotga muhabbat, ezgulik, vatanparvarlik va insoniylik tuyg‘ularini tarbiyalaydi.

O‘zbekiston xalq musiqa merosi — maqomlar, laparlar, xalq qo‘shiqlari — yoshlarning ma’naviy kamolotida katta o‘rin tutadi. Ular orqali xalqning hayot falsafasi, qadimiy urf-odatlarini, mehr-oqibat va sadoqat tuyg‘ulari ifodalanadi.

2. Zamonaviy musiqa turlari va ularning yoshlar dunyoqarashiga ta’siri

Bugungi yoshlar orasida estrada, pop, hip-hop, rok, elektron musiqa turlari keng ommalashgan. Bu janrlar yoshlarning his-tuyg‘ulariga, fikr yuritishiga va estetik qarashlariga ta’sir qiladi. Ammo xorijiy ohanglar va g‘arbona uslublarning haddan ortiq kirib kelishi ba’zan milliy musiqiy didning so‘nishiga sabab bo‘ladi. Shuning uchun milliy musiqani zamonaviy ritmlar bilan uyg‘unlashtirish muhim. Masalan, maqom, doira yoki dutor ohanglarini estrada yoki pop janrida ishlatish orqali milliy ruhni yo‘qotmagan holda zamonaviy shakl yaratish mumkin. Bugungi kunda Sevara Nazarkhan, Yulduz Usmonova,

Ozodbek Nazarbekov, Munisa Rizayeva kabi ijodkorlar milliy ohang va zamonaviy uslubni muvaffaqiyatli uyg‘unlashtirib kelmoqdalar.

3. Musiqiy tarbiyaning pedagogik ahamiyati

Ta’lim muassasalarida musiqiy tarbiya yoshlarning estetik va ma’naviy rivojida muhim o‘rin tutadi. Darslarda milliy kuy va qo‘shiqlarni o‘rgatish, xalq cholg‘ularidan foydalanish, o‘quvchilarni musiqiy ijodga jalb etish orqali ularning didi shakllanadi.

Pedagogik jarayonlarda musiqadan foydalanishning quyidagi afzalliklari mavjud:

- o‘quvchilarda go‘zallikka, nafosatga muhabbatni uyg‘otadi;
- jamoaviylik, birdamlik va hamkorlik fazilatlarini rivojlantiradi;
- milliy iftixor, vatanparvarlik tuyg‘usini kuchaytiradi;
- yoshlarni yot madaniyat ta’siridan himoya qiladi.

4. Milliy qadriyatlar va zamonaviy san’at uyg‘unligi

Zamonaviy musiqa — bu xalqning bugungi hayoti, yoshlarning ruhiy kechinmalari, orzu-intilishlarini ifodalovchi san’at turidir. Uni milliy qadriyatlar bilan uyg‘unlashtirish orqali yoshlar qalbida milliy g‘urur, tarixiy xotira va Vatanga sadoqat hissini kuchaytirish mumkin.

Masalan, “O‘zbekiston — Vatanim manim”, “Yangi O‘zbekiston”, “Sen yetuk bo‘l, o‘g‘lonim” kabi qo‘shiqlar zamonaviy shaklda bo‘lsa-da, mazmun jihatidan milliy ruh bilan yo‘g‘rilgan. Shu bois bunday qo‘shiqlar yoshlar tarbiyasida juda muhim o‘rin tutadi.

5. Musiqaning yoshlar didi va axloqiga ta’siri.

Har bir davr musiqasi yoshlar didini shakllantiradi. Agar musiqa inson ruhiga ijobiy ta’sir etsa, unda ezgulik, halollik, muhabbat, vatanparvarlik kabi qadriyatlar mustahkamlanadi. Ammo mazmunsiz, shovqinli yoki zo‘ravonlikni targ‘ib etuvchi musiqalar yoshlarning axloqiy qadriyatlariga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli musiqiy madaniyatni to‘g‘ri yo‘naltirish, musiqiy ta’limni kuchaytirish, yoshlarni milliy san’atimizga qiziqtirish zarurdir.

Xulosa

Zamonaviy musiqa yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylangan. Ularning his-tuyg‘ulari, dunyoqarashi va hayotiy pozitsiyasini shakllantirishda musiqa katta ahamiyatga ega. Shu bilan birga, musiqaning mazmuni milliy qadriyatlarga tayangan bo‘lishi lozim. Milliy ohang va zamonaviy uslub uyg‘unligi yoshlarni ma’naviy barkamollikka, milliy iftixorga, Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalashda eng samarali vositalardan biridir. Shu bois, musiqiy ta’lim va tarbiya jarayonida milliy qadriyatlarga asoslangan yondashuv doimiy e’tiborda bo‘lishi zarur.

Adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
3. Yo‘ldoshev E. Milliy g‘oya va ma’naviyat asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston, 2015.
4. Norqulova D. Musiqa va ma’naviyat: yoshlar tarbiyasida o‘rni. – Toshkent, 2020.